

Nr 152

Utlåtande i anledning av väckta motioner om viss ändring av bestämmelserna om statsbidrag till driftkostnader för det allmänna skolväsendet.

(2:a avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Eskilsson m. fl.* (I: 172) och den andra inom andra kammaren av herr *Nilsson* i Göingegården *m. fl.* (II: 192), har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till sådan ändring i bestämmelserna om statsbidrag till driftkostnader för det allmänna skolväsendet att ersättning till vikarie åt sådan lärare, som avstängts från tjänstgöring till förekommande av smittas spridning, blir statsbidragsberättigad.

Beträffande motiveringen för det motionsvis gjorda yrkandet får utskottet hänvisa till motionen II: 192.

Statsutskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttranden över motionerna från skolöverstyrelsen och statskontoret.

Skolöverstyrelsen har i huvudsak anfört följande.

Jämlikt 12 § kungörelsen 1958: 665 om statsbidrag till driftkostnader för det allmänna skolväsendet får bidragsunderlaget ökas med kostnader för vikarier endast i två fall, nämligen dels då rektor eller lärare under hela läsåret åtnjuter tjänstledighet för sjukdom och dels då rektor eller lärare under minst 30 dagar i följd åtnjuter tjänstledighet för studier eller offentligt uppdrag med högst B-avdrag å lönen. I båda fallen skall hänsyn tagas till verkställda löneavdrag å den tjänstlediges lön. Statsbidrag till merkostnader för vikarier utgår alltså icke vid t. ex. tjänstledighet för havandeskap eller barnsörd eller för militärtjänst.

Överstyrelsen har dels efter genomgång av skolläkarnas årsberättelse för läsåret 1958/59 och dels genom kontroll hos vissa större skolstyrelser och hos vissa länskolnämnder kunnat konstatera, att avstängning under längre tid till förekommande av smittas spridning är mycket sällsynt. Såvitt av undersökningen framgår har endast ett sådant fall förekommit under de senaste åren. Däremot synes det vara mera vanligt att lärare avstänges upp till en vecka med anledning av i lärarens familj eller närmaste omgivning inträffade fall av smittsamma sjukdomar, framför allt scarlatina.

Syftet med de nya statsbidragsbestämmelserna har varit att rationalisera statsbidragsgivningen på skolväsendets område genom att skapa enkla och schematiska regler för beräkning av statsbidraget. Enligt överstyrelsens

mening är det av vikt att så få detaljbestämmelser som möjligt införes i kungörelsen 1958: 665.

Överstyrelsen, som inser att en avstängning av en lärare under lång tid — kanske flera läsår — kan bli ekonomiskt känbar för en kommun finner det skäligt, att statsbidrag till vikaries lön i sådant fall kan utgå. Enligt överstyrelsens mening bör emellertid statsbidragsfrågan i dessa undantagsfall prövas av Kungl. Maj:t.

Aberopande det anförda får överstyrelsen föreslå, att riksdagen — därest så befinnes erforderligt — måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att efter prövning i varje särskilt fall medgiva att statsbidrag må utgå till merkostnader för lön åt vikarie som under minst 30 dagar i följd avstängts från tjänstgöring till förekommande av smittas spridning.

Statskontoret har anfört följande.

Statskontoret vill erinra, att 1957 års riksdags beslut om införande av nya bestämmelser om statsbidrag till driftkostnader för det allmänna skolväsendet innebar, att ett schablonmässigt beräknat bidragsunderlag skulle ersätta det på skoldistriktens faktiska kostnader baserade statsbidraget (rd. skr. 239). Vid anmälan av proposition nr 112 anförde föredragande departementschefen bl. a., att de nya reglerna innebure, att vissa kostnader — i allmänhet löner till vikarier ävensom vissa arvodestillägg — i fortsättningen ej skulle komma att påverka bidragsunderlagets storlek (s. 73). Departementschefen uttalade vidare, att specialregler vid ett schablonarbetat beräkningssätt givetvis borde så långt som möjligt undvikas (s. 74). Undantagen, så vitt nu är i fråga, från schablonberäkningen fingo det innehållit, att bidrag till de faktiska kostnaderna för avlönande av vikarie skulle utgå i de fall tjänsteinnehavare åtnjutit sjukledighet under hela läsåret eller under minst 30 dagar i följd åtnjutit tjänstledighet för studier eller offentligt uppdrag med högst B-avdrag på lönen.

Det i motionerna framförda förslaget innebär en utvidgning av undantagsfallen. Tjänstgöringsförbud under helt läsår till förekommande av smittas spridning meddelas, antager statskontoret, i ett mycket begränsat antal fall. Mot bakgrunden av vad ovan anförts och då det nya statsbidragssystemet endast varit i tillämpning sedan den 1 juli 1958, synes kunna ifrågasättas, om en ändring i bestämmelserna nu bör genomföras.

Å andra sidan torde tjänstgöringsförbud till förekommande av smittas spridning icke nämnvärt skilja sig från tjänstledighet för sjukdom. Övervägande skäl synas tala för att frågan om statsbidrag till avlönande av vikarie, i fall då vederbörande tjänsteinnehavare avstängts från tjänstgöring enligt 18 § 8 p. avlöningsreglementet för folkskolan, behandlas på samma sätt som vid sjukledighet. Statskontoret vill med hänsyn härtill icke motsätta sig en sådan ändring i gällande statsbidragsbestämmelser, att bidrag får utgå för de faktiska kostnaderna för avlönande av vikarie i fall då tjänsteinnehavare under helt läsår av ovannämnda anledning varit avstängd från tjänstgöring.

Utskottet delar motionärernas uppfattning, att möjlighet till statsbidrag till vikariekostnader borde föreligga, när en lärare avstängs från tjänstgöring till förekommande av smittas spridning.

Av skolöverstyrelsens yttrande framgår, att avstängning av sagda anled-

ning under längre tid är mycket sällsynt; däremot synes det icke ovanligt att avstängning under kort tid, upp till en vecka, förekommer.

Liksom statskontoret anser utskottet, att tjänstgöringsförbud till förekommande av smittas spridning icke torde nämnvärt skilja sig från tjänstledighet för sjukdom. Utskottet finner det skäligt att — såsom statskontoret angivit — frågan om statsbidrag till vikariekostnader vid lärares avstängning från tjänstgöring av nämnda anledning behandlas på samma sätt som vid sjukledighet. Utskottet tillstyrker därför i överensstämmelse med vad statskontoret ifrågasatt, att bidrag enligt kungörelsen 1958:665 får utgå för de faktiska kostnaderna för avlöning av vikarie i fall då tjänsteinnehavare under helt läsår varit avstängd från tjänstgöring till förekommande av smittas spridning. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga härav föranledd ändring av nämnda kungörelse.

Under återopande av vad ovan anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 172 och II: 192, besluta, att statsbidrag må utgå för de faktiska kostnaderna för avlöning av vikarie i fall då tjänsteinnehavare under helt läsår varit avstängd från tjänstgöring till förekommande av smittas spridning.

Stockholm den 1 november 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, Axel Johannes Andersson, Thun, Pålsson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Söderberg, Bertil Petersson, Nils Theodor Larsson, Herbert Larsson, Edström och Kaijser; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Petterson i Degerfors, Jansson i Kalix, Persson i Växjö, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Nilsson i Göingegården, fröken Elmén, fröken Olsson, herrar Hansson i Skegrie, Nihlfors, Gustafsson i Skellefteå och Källenius.
